

odpowiednio opisać. Odbitka frankatury mechanicznej jest na tyle dużym walorem, że nie ma potrzeby wykonywać jej kopii i pokazywać jej w powiększeniu ze wskazaniem na szczególnie istotny w eksponacie. Zupełnie wystarczające będzie wskazanie strzałką, wskaźnikiem interesującego elementu i właściwe go opisanie.

1. Hampel T., Polskie frankatury mechaniczne, t. 1, Polski Związek Filatelistów, Łódź, 1992, s. 51-55.
2. Fischer. Katalog polskich znaków pocztowych (i z Polską związanych), t. I, s. 90, 92, 94.
3. Zbiński M., Całość pocztowa w eksponacie tematycznym, Tematica, https://www.tematica.pl/artpdf/F_02.pdf, dostęp 10.01.2026.
4. Zbiński M., Wiedza filatelistyczna w eksponacie tematycznym, Tematica, https://www.tematica.pl/artpdf/F_01.pdf, dostęp 10.01.2026.
5. Zbiński M., Unikaty czy masówka? O metrykach maszyn frankujących raz jeszcze, Tematica, https://www.tematica.pl/artpdf/A_05.pdf, dostęp 10.01.2026.
6. Zbiński M., Walory niewłaściwe Anty-walory, Tematica, https://www.tematica.pl/artpdf/F_16.pdf, https://www.tematica.pl/artpdf/C_04.pdf, dostęp 10.01.2026.
7. International Postage Meter Stamp Catalog, https://en.wikibooks.org/wiki/International_Postage_Meter_Stamp_Catalog, dostęp 22.01.2026.
8. <https://www.fg-freistempel.de/>, dostęp 15.01.2026.
9. Walory z eksponatu Jerzego W. Kupca-Węglińskiego, <https://www.museumofphilately.com/collection/97>, s. 148 i 150, dostęp 10.12.2025.

Dokończenie (7.3) w Filatel.pl nr 5/2026.

Bartłomiej Fedorczyk

Znaczek kryptowalutowy/kryptotokenowy - pierwszy na świecie walor filatelistyczny z warstwą cyfrową

Filatelistyka cyfrowa obejmuje wszelkie formy kolekcjonowania i obrotu walorami pocztowymi w środowisku cyfrowym. W najszerszym ujęciu oznacza wykorzystanie technologii informatycznych oraz Internetu do ulepszania doświadczeń związanych ze zbieraniem, badaniem i wymianą znaczków [1]. Obejmuje to m. in. wirtualne katalogi, aukcje online, obrazowanie i prezentacje walorów w sieci. W ramach tej dziedziny tworzone są społeczności filatelistów działające na platformach online (np. Discord). W tym rozumieniu filatelistyka cyfrowa nie zastępuje tradycyjnej, a raczej ją wzbogaca, dostarczając nowoczesnych narzędzi oraz ułatwiając dostęp do informacji, zdalne kontakty między kolekcjonerami i gromadzenie wiedzy w przestrzeni wirtualnej.

Cyfryzacja rynku kolekcjonerskiego rozpoczęła się na początku XXI wieku. Pojawienie się aukcji online (np. eBay) oraz internetowych forów znacząco zmieniło oblicze kolekcjonowania walorów. Kolekcjonerzy zyskali dostęp do globalnego rynku i możliwość licytowania znaczków z całego świata przy wykorzystaniu wygodnych płatności online. Cyfrowe katalogi i bazy danych ułatwiły identyfikację oraz wycenę walorów. W tym okresie zaczęto mówić o cyfryzacji filatelistyki, choć dotyczyła ona głównie nowych kanałów komunikacji i handlu, a nie samego waloru kolekcjonerskiego *per se*. Tym szerokim tematem zajmiemy się w nadchodzących numerach Filatel.pl.

Walory filatelistyczne z dodatkową warstwą cyfrową są wydawane przez coraz większą liczbę narodowych operatorów pocztowych. Przekłada się to na mnogość strategii emisyjnych, co z kolei rzutuje na dużą różnorodność tych produktów. Obecnie Światowy Związek Pocztowy (ang. *Universal Postal Union*, UPU) rozgranicza trzy kategorie walorów z warstwą cyfrową [2]:

- Znaczek cyfrowy: „Każdy znaczek wydany w formacie cyfrowym przez wyznaczonego operatora pocztowego lub w jego imieniu”.

- Znaczek NFT: „Znaczek wydany w formacie cyfrowym (z fizycznym odpowiednikiem lub bez) przez wyznaczonego operatora pocztowego lub w jego imieniu. Jest on przedmiotem kolekcjonerskim typu NFT (tokenem niewymiennym) na *blockchain* i posiada wartość innowacyjną dla tradycyjnych oraz nietradycyjnych kolekcjonerów, a także nowych grup odbiorców, w tym tzw. cyfrowych tubylców (*ang. digital natives*)”.
- Kryptoznaczek: „Fizyczny znaczek z cyfrowym odpowiednikiem w *blockchainie*. Fizyczny znaczek może być użyty do opłacenia usług pocztowych, podczas gdy jego cyfrowy odpowiednik jest kolekcjonerskim NFT”.

Historia pokazuje jednak, że krajobraz ten jest znacznie bardziej skomplikowany. Pierwszy przedstawiciel nowego typu produktów pojawił się w miejscu nieoczywistym. 15 maja 2018 roku poczta Gibraltaru (*ang. Royal Gibraltar Post Office*) wyemitowała pierwszy na świecie „znaczek kryptowalutowy” (*ang. cryptocurrency stamp*) w nakładzie 50 000 arkusików (il. 1). Arkusik składa się z czterech znaczków, a na jego marginesach umieszczono kody QR, umożliwiające pobranie na adres publiczny po 50 sztuk tokenów QRG na znaczek. Stan posiadania tych tokenów zapisywany jest w sieci Ethereum (<https://etherscan.io/token/0xffaa5ffc455d9131f8a2713a741fd1960330508b>).

Warto doprecyzować kwestie nomenklaturowe. Emitent posłużył się, w mojej ocenie, niefortunnym określeniem „znaczek kryptowalutowy”, co może wprowadzać w błąd. Mianem kryptowalut (monet natywnych) określamy aktywa służące do pokrywania kosztów transakcyjnych (tzw. *gas fees*) [3] – należą do nich m.in. Bitcoin (BTC), Ether (ETH) czy Polygon (POL). Z kolei QRG jest tokenem użytkowym, który korzysta z istniejącej infrastruktury sieci Ethereum. Z uwagi na powyższe, tokenów tych nie należy utożsamiać z natywnymi monetami (kryptowalutami). Zatem walor ten jest raczej „znaczkiem kryptotokenowym”.

Ten typ waloru funkcjonuje zgodnie z mechanizmem, w którym zakup waloru fizycznego (arkusik znaczków lub pojedynczy znaczek z zachowanym marginesem z kodem QR) upoważnia pierwszego właściciela do otrzymania na sieci *blockchain* pewnej sumy kryptotokenów. Jest to historycznie pierwszy typ walorów z dodatkową warstwą cyfrową.

Podobnym wydaniem jest Mi10 z Wysp Marshalla z 1 kwietnia 2019 roku (il. 2). Nakład wyniósł 100 000 arkusików, a kod QR pozwalał na odebranie 100 tokenów Mi10 na arkusik (<https://etherscan.io/token/0x32b47d3b4a524f03997e4f069f32fe1518c5c241>)

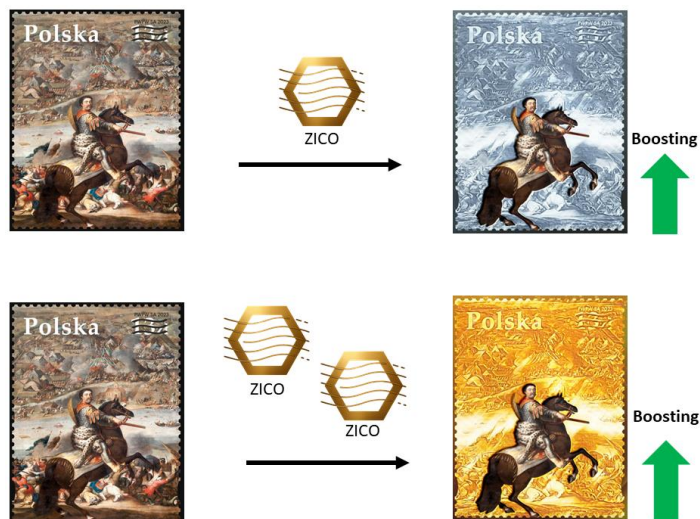
il. 1. Skan arkusika crypto currency stamps wyemitowanego przez Royal Gibraltar Post Office.
Źródło <https://www.crypto-stamps.com/gibraltar.html>.

il. 2. Wydanie MI10 Marshall Islands, emisja łączona przez Inter-Governmental Philatelic Corp. oraz Marshall Islands (źródło https://www.stampnewsnow.com/PDF_Pages/IGPC-2020/IGPC-Marshall-Islands-Crypto.pdf). Wydanie to nie jest zawarte w katalogu <https://www.stampworld.com/>, więc nie jest ono wydaniem oficjalnym.

Te dwie emisje są najstarszymi przykładami produktów filatelistycznych uzbrojonych w technologię korzystającą z sieci *blockchain*. Choć nie spełniają one ścisłych definicji UPU, to stanowią pionierską próbę cyfryzacji w filatelistyce. Zastosowanie kryptotokenów (tokenów zamiennych) może wydawać się mało atrakcyjne dla kolekcjonerów, gdyż nie pozwalają one na śledzenie unikalności pojedynczego egzemplarza (przeciwieństwo do NFT – tokenów niezamiennych), jednak ich historyczne znaczenie jest niepodważalne.

Potencjał takich rozwiązań pokazała Poczta Polska S.A. na początku 2023 roku. W ramach darmowego zrzutu (*airdrop*) dystrybuowała ona tokeny ZICO dla posiadaczy NFT komplementarnych do wydań Polskiego Kryptoznaczką [4]. W tym przypadku wymagane było większe zaangażowanie kolekcjonera (import waloru, weryfikacja w serwisie społecznościowym). Token ZICO pełnił rolę narzędzia zarządzającego (*governance*) – posiadacze decydowali w demokratycznym procesie o wyglądzie pola znaczka kategorii piątej (K5) wydania „W Przesławach”. ZICO służyło również do tzw. *boostingu*, czyli ulepszania wariantu podstawowego NFT do rzadszych wariantów (np. w kolekcji „350. Rocznica Bitwy pod Chocimiem”, il. 3).

il. 3. Boosting warstwy cyfrowej wydania 350. Rocznica Bitwy pod Chocimiem. Wariant podstawowy można było ulepszyć do wariantu srebrnego (rzadki w nakładzie) lub do wariantu złotego (najrzadszy w nakładzie) używając do tego celu otrzymane tokeny ZICO.

Obecnie token ten wspiera edukację cyfrową polskiej społeczności kryptofilatelistycznej (<https://polygonscan.com/token/0x486ebcfee0466def0302a944bd6408cd2cb3e806>).

Przykład ewolucji, od surowych technologicznie tokenów, jak QRG, do funkcjonalnego ekosystemu, jak ZICO pokazuje, że w filatelistyce cyfrowej pozorna „bezużyteczność” bywa jedynie kwestią braku odpowiedniego modelu zarządzania. To, co na pierwszy rzut oka mogłoby wydawać się kolekcjonerskim ślepym zaułkiem, w rękach świadomego emitenta staje się potężnym narzędziem komunikacji oraz realnej demokratyzacji kolekcjonowania kryptowalorów. Przejście od pasywnego posiadania zapisu w *blockchain* do aktywnego współdecydowania o kształcie przyszłych emisji wyznacza nowy standard relacji na linii emitent-kolekcjoner. Cyfrowa warstwa waloru przestaje być wówczas tylko technologicznym dodatkiem, a staje się fundamentem żywej społeczności.

Tym sposobem opisany został pierwszy gatunek walorów filatelistycznych z dodatkową warstwą cyfrową. Jest nim znaczek kryptowalutowy (stosując historyczną nomenklaturę użytą przez emitenta) lub znaczek kryptotokenowy (stosując bardziej systematyczne podejście do ujęcia tematu), który charakteryzuje się możliwością odebrania kryptotokenów na sieci *blockchain* przez pierwszego właściciela waloru.

W kolejnych artykułach przyjrzymy się dalszym zakamarkom tego cyfrowego krajobrazu, analizując kolejne rodzaje nowoczesnych walorów wydawanych na świecie, które na naszych oczach harmonijnie współistnieją z klasycznym pojęciem znaczka pocztowego, znacząco ubogacając doświadczenia kolekcjonerskie.

1. Fedorczyk B., Cyfrowa filatelistyka – kolejny etap rozwoju dziedziny, *Filatel.pl*, nr 3/2026, s. 295-298.
2. <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/activities/digital-services/taxonomy-of-digital-philatelic-products>, dostęp 10.03.2026 r.
3. Fedorczyk B., Lech G., Dobre praktyki kryptofilatelistyki (3), *Filatel.pl*, nr 10/2025, s. 760-762.
4. Fedorczyk B., Wstęp do kryptofilatelistyki, *Filatel.pl*, nr 3/2025, s. 197-198

